

GGD Gelderland-Zuid
t.a.v. Dagelijks Bestuur
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen

UW KENMERK			
UW BRIEF VAN	31 maart 2026	CONTACTPERSOON	E.M. Menko
ONS KENMERK	GZDGCB2519374/2547588	TELEFOONNUMMER	0345-477700
VERZENDDATUM	11 juni 2026	TEAM	Maatschappelijke Opgaven

ONDERWERP Zienswijze Jaarstukken 2025 en Ontwerpbegroting 2027 GGD Gelderland-Zuid

Geacht bestuur,

In goede orde ontvingen wij uw Jaarstukken 2025 en Ontwerpbegroting 2027. Wij hebben kennis genomen van deze documenten en die behandeld in onze raadsvergadering van 11 juni 2026. In deze zienswijze gaan wij eerst in op de ontwerpjaarrekening en daarna op de ontwerpbegroting.

Ontwerpjaarstukken 2025

Ziekteverzuim

Het valt ons op dat het ziekteverzuim is gestegen van 6% naar 8,8%. Wij vinden dit een zorgelijke ontwikkeling en achten het van belang dat hier nadrukkelijk sturing op plaatsvindt vanuit het Dagelijks Bestuur. Eerder is het management uitgebreid, ook in een periode van bezuinigingen, waarbij werd aangegeven dat deze versterking zou bijdragen aan het terugdringen van het ziekteverzuim. De huidige stijging maakt het des te belangrijker dat de ingezette maatregelen daadwerkelijk leiden tot een structurele verbetering.

Wij hopen, net als u, dat deze trend zich niet voortzet en dat u zich met volle inzet kan blijven richten op het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners.

Resultaat

Voorgesteld wordt om € 500.000 te storten in een bestemde reserve voor de ontvlechting van de bedrijfsvoering van GGD en VRGZ. Hiermee stemmen wij als gemeente Culemborg in. Daarnaast wordt voorgesteld om € 50.000 toe te voegen aan de algemene reserve. Hiermee stemmen wij ook in.

Veilig Thuis

Het resultaat van de uniforme taak Veilig Thuis over 2025 bedraagt € 276.000 negatief. Dit tekort is ontstaan door de vervanging van langdurig zieken. Wij kunnen instemmen met deze lijn, maar benadrukken het belang van structurele beheersing van dit soort risico's.

Ontwerpbegroting 2027

Met de start van deze bestuursperiode is een deel van de leden van de gemeenteraad nieuw gestart. Regionale samenwerking blijft voor ons van groot belang: alleen in een sterke regio kunnen we maatschappelijke opgaven effectief aanpakken en onze ambities voor inwoners en ondernemers waarmaken.

De recente verkiezingen hebben in veel raden nieuwe leden gebracht, voor wie het werken met gemeenschappelijke regelingen nieuw is. Dat vraagt extra aandacht voor heldere uitleg en een zorgvuldige informatieopbouw. Wij waarderen het dat veel GR'en hier al actief in ondersteunen via introducties en toelichtingen.

Wij benutten graag de ruimte die is gelaten voor nieuwe keuzes en gaan hierover graag met u in gesprek. Daarbij is het voor ons belangrijk om tijdig inzicht te krijgen in komende thema's, opgaven en besluitmomenten, zodat wij onze kaderstellende rol goed kunnen vervullen.

Bij grote of complexe onderwerpen vragen wij om waar mogelijk een trapsgewijze aanpak, met eerst een beeldvormende fase en later besluitvorming. Dit helpt alle raadsleden om onderwerpen zorgvuldig te begrijpen en te wegen.

Wij zien uit naar een constructieve voortzetting van de samenwerking en waarderen het meedenken over verdere versterking van informatievoorziening en betrokkenheid van de raden.

Taakstelling

De financiële situatie van gemeenten staat onder druk en vormt een aanzienlijke uitdaging. Het zogenoemde ravijnjaar 2028 komt in zicht, waarin gemeenten door een forse daling van rijksmiddelen structureel minder financiële ruimte krijgen. Ook is een volledige compensatie voor loon- en prijsstijgingen niet gegarandeerd.

Om deze ontwikkelingen het hoofd te bieden hebben gemeenten reeds ingrijpende ombuigingen doorgevoerd en zullen zij ook in 2027 verdere maatregelen moeten treffen. Gezamenlijk hebben we daarom ook gekeken naar de taken en middelen van verbonden partijen. Afgelopen jaar heeft u hier invulling aangegeven op basis van het kader dat de gemeenten in hebben meegegeven. Dit kader voorziet in een lagere gemeentelijke bijdrage van 1,5% in de begrotingsjaren 2026 en 2027 ten opzichte van de begroting 2025, oplopend naar een 3,0% lagere bijdrage vanaf 2028. Dit kader blijft dus van kracht voor het begrotingsjaar 2027.

In onze zienswijze op uw kaderbrief 2027 hebben wij benadrukt dat de GGD binnen de afgesproken financiële kaders moet blijven opereren, gezien de toenemende druk op gemeentelijke middelen en het naderende ravijnjaar 2028. Wij hebben gevraagd om helder inzicht in de financiële effecten van de taakstelling, de maatregelen die nodig zijn om de lagere gemeentelijke bijdrage te realiseren en de mogelijke gevolgen voor uitvoering, kwaliteit en risico's. Ook hebben wij gewezen op het belang van tijdige informatievoorziening en transparante besluitvorming bij grote of complexe dossiers. U heeft uw ombuigingen om te komen tot een lagere gemeentelijke bijdrage verwerkt in de begroting 2027.

Wij constateren dat de taakstelling voldoende is verwerkt in de programmabegroting 2027, echter neemt de begroting toe door onder andere de indexatie, privacy wetgeving, verhoogde instroom bijzondere zorg en Wmo-toezicht.

Wij willen u vragen om de structurele groei van de(ze) kostenposten expliciet te onderbouwen en inzichtelijk te maken welke maatregelen u neemt om deze ontwikkelingen te beheersen, zodat de financiële druk voor gemeenten niet verder oploopt.

Inhoudelijke beantwoording

Bedrijfsvoering

Door de sterke groei van de GGD, uiteenlopende werkwijzen en verschillen in cultuur en governance is het Kosten voor gemene rekening (KGR)-construct niet langer houdbaar. Wel constateren we dat het dossier in een krap tijdsbestek ambtelijk en bestuurlijk is geagendeerd waardoor al in 2026 en 2027 forse begrotingswijzigingen plaats moeten vinden. Wij kunnen daardoor alleen een zienswijze indienen op een begrotingswijziging en nog niet op het hele dossier bedrijfsvoering met daarin ook nog de structurele kosten van (maximaal) 7 ton voor de GGD.

Als opdrachtgever van de GGD in de gemeenschappelijke regeling wil de Raad tijdig in de positie zijn om een standpunt in te nemen over de financiële efficiëntie, haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de splitsing van de bedrijfsvoering van de GGD en de VRGZ.

Dit is wat ons betreft geen optimaal proces en we vragen de GGD in de toekomst dit soort ingrijpende veranderingen tijdiger op de bestuurlijke agenda te plaatsen en daarmee de Raad ook meer in positie kan komen.

Indexering

Op 10 maart 2026 heeft het college u een brief gestuurd naar aanleiding van de motie *Uitgaven gemeenschappelijke regelingen niet meer laten stijgen dan de inkomsten uit het Gemeentefonds*. In deze brief staat dat de bijdrage aan uw regeling in 2027 maximaal met 2,53% zou mogen stijgen, gelijk aan de verwachte groei van de Algemene Uitkering.

Wij constateren dat de toegepaste indexering in de ontwerpbegroting hoger is dan de ontwikkeling van de gemeentelijke inkomsten uit het Gemeentefonds voor 2027. Dit komt mede door de nieuwe financieringssysteem voor gemeenten, waarin loon- en prijsontwikkelingen niet meer automatisch meestijgen met de rijksuitgaven.

Wij begrijpen dat u vanwege het hoge aandeel personeelskosten en reeds lopende taakstellingen beperkte ruimte heeft om deze indexatie neerwaarts bij te stellen. Lagere indexatie betekent voor de GR – en dus ook voor ons – feitelijk het maken van keuzes in taken en serviceniveau. Maar voor meerdere gemeenten in de regio leidt de mismatch tussen gemeentelijke inkomsten en GR uitgaven tot financiële druk binnen de eigen begroting.

Wij respecteren de ambtelijk afgesproken indexeringsmethodiek voor 2027.

Tegelijkertijd vragen wij om in 2026 samen een traject te starten voor het ontwikkelen van een toekomstbestendige indexeringsmethodiek voor 2028 en verder. Hierin willen wij gezamenlijk:

- de relatie tussen indexering, taakinhoud en serviceniveau bespreken;
- rekening houden met verschillen tussen GR'en;
- werken aan voorspelbaarheid voor zowel gemeenten als GR'en;
- afstemmen hoe wordt omgegaan met jaren waarin loon- en prijsontwikkeling hoger uitvalt dan de macro-economische ramingen.

Wet- en regelgeving

Wij stemmen in met het inhoudelijke voorstel om te voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van privacy en informatiebeveiliging. Wij steunen de ophoging voor de extra maatregelen rondom Wet- en regelgeving privacy en de informatiebeveiliging. Dit is essentieel om toekomstbestendig te zijn.

Stijgende instroom Bijzondere Zorg

Het Meldpunt Bijzondere Zorg vervult een cruciale rol in het vroegtijdig signaleren en voorkomen van (verdere) escalatie en overlast in de leefomgeving. Voor de gemeente Culemborg is dit een onmisbare voorziening binnen het sluitende netwerk voor inwoners met ernstige psychiatrische aandoeningen, die bovendien steeds vaker zelfstandig thuis wonen.

De stijging van het aantal meldingen vraagt om een regionale analyse om inzicht te krijgen in de aard en herkomst van de toename, en om te bepalen welke mogelijkheden er zijn om de instroom te beïnvloeden. In het jaarverslag 2025 (p. 22) zien wij aanzienlijke verschillen tussen gemeenten in het aantal trajecten Bijzondere Zorg, die niet verklaarbaar zijn op basis van inwonersaantallen.

Uitgangspunt blijft dat voor uniforme GGD-taken solidariteit tussen de 14 gemeenten leidend is, waarbij de lasten naar rato van inwonertal worden verdeeld. Een gezamenlijke analyse is daarom noodzakelijk om tot een evenwichtige en toekomstbestendige uitvoering van het MBZ te komen.

Nu Niet Zwanger

Wij steunen het gevraagde extra bedrag voor Nu Niet Zwanger van € 130.000 (€ 6720 voor Culemborg). Wij zijn positief over de resultaten van het programma. Extra middelen dienen echter binnen de AZWA-budgetten te worden gevonden.

Veilig Thuis

Wij steunen het voorstel om de begrotingssystematiek eenmalig niet na te leven. Inzet op crisismeldingen (b), een extra teammanager (c) en de evaluatie van formatiebegroting (d) zijn noodzakelijk om de inzet van Veilig Thuis adequaat te borgen. Veilig Thuis is een advies- en meldorganisatie en kan niet zelfstandig de veiligheid van onze inwoners waarborgen. Juist daarom is het van belang dat hun inzet goed verankerd is binnen de bredere keten.

Ten aanzien van de werkvoorraad (a) delen wij uw conclusie dat het toevoegen van extra middelen op zichzelf onvoldoende is om deze structureel terug te dringen. Daarvoor is een andere aanpak nodig: een inhoudelijke omslag waarbij Veilig Thuis nauwer samenwerkt met de lokale teams. Wanneer deze verschuiving uitblijft, blijven de kosten gelijk terwijl de noodzakelijke doorontwikkeling van de aanpak onvoldoende tot stand komt. Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is het van belang om

met elkaar te bepalen in welke casuïstiek het lokale team aan zet is en wanneer Veilig Thuis de regie heeft. Dit vraagt ook ruimte bij de lokale teams.

Wij moedigen de verdere uitrol van een nieuwe manier van samenwerken aan, zoals bedoeld in de proeftuinen van Samen Verder ofwel het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming. Ook als dat betekent dat we op een nieuwe manier naar prestatie indicatoren, verantwoord en begroten moeten gaan kijken binnen onderdelen van de GGD. Netwerkpartners en dus ook de GGD werken in de proeftuinen op een andere manier samen om betere hulp te bieden aan inwoners. Hierdoor zijn de eigen protocollen en diensten niet altijd meer 1 op 1 terug te herleiden naar de activiteiten. Wij steunen deze ontwikkeling in het doen wat nodig is, omdat de proeftuinen duidelijk laten zien dat onze inwoners sneller en beter geholpen worden. Wij vragen de GGD om deze beweging te steunen en te helpen versnellen in Gelderland-Zuid.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Toezicht kinderopvang / toezicht Wmo

Wij hebben kennisgenomen van het voorstel rondom de versterking van Wmo-toezicht, zowel op het gebied van beleidscapaciteit als de investering in een nieuwe applicatie. Als gemeente Culemborg ondersteunen wij de wens om toezicht verder te professionaliseren en sterker in te zetten op preventie, informatie gestuurd werken. Dit draagt bij aan de kwaliteit en veiligheid van de ondersteuning aan kwetsbare inwoners.

Gezondheidsbevordering en preventie

Wij begrijpen uw voorstel om te komen tot een meer uniforme inzet, voortkomend uit de landelijke AZWA-ontwikkelingen. Als gemeente zijn wij echter afhankelijk van middelen van het Rijk, waarbij momenteel sprake is van incidentele financiering. Hierdoor kunnen wij geen zekerheid bieden over het structureel uniform organiseren van deze inzet. Tegelijkertijd zien wij binnen de AZWA-ontwikkelingen wel kansen, onder andere via de ontwikkeling van basisfunctionaliteiten waarvoor mogelijk structurele middelen beschikbaar komen. Dit biedt mogelijkheden om deze programma's meer uniform in te richten. Wij gaan hierover graag met u verder in gesprek.

Slot

Wij vernemen graag uw reactie op de punten uit deze zienswijze. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

De griffier,

De voorzitter,

D. van der Harst

M.A. Mulder

Bijlagen: -